

Universitätsbibliothek Paderborn

Opera S. Matris Teresae De Iesu Carmelitarum Discalceatorum et Discalceatarum Fundatricis

In duas partes distincta

Continens I. Viam Perfectionis. II. Castellum Animæ siue septem
Mansiones. III. Exclamationes, vel Meditationes animæ ad Deum suum ...

Teresa <de Jesús>

Coloniæ Agrippinæ, Anno M.DC.XXVII.

Cap. III. Pergit in eade[m] materia, & ostendit quomodo Deus anima[m]
cu[m] ei placuerit alloquatur, simul admonet, quomodo in hoc nos gerere
debeamus, ac ne iudicij proprij ductum sequamur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37994

Solet & alijs Dominus modis animam expergefacerè : nam dere- *Alij modis*
 pentè, etiam cùm vocaliter iam orat, neque ad ea quæ interna sunt, vlla- *quibus*
 tenus reflexit, suaui quædam inflammatio eam corripere videtur; per- *Deus ani-*
 inde ac si momento ac subitò tam potens aliquis odor illi superueniret, *mam a260,*
 vt se mox per omnes eius sensus diffunderet ac communicaret. non di- *181.*
 co, quòd odor sit; sed similitudinis tantum gratia odorem, aut aliud
 quid simile pono, solùm vt sic ostendam, percipi, sponsum illic præsen-
 tem adesse. Excitat namque is suaue quoddam in anima desiderium,
 quo ipsa illo frui desideret, indeque ad heroica quædam opera facien-
 da, & Domino laudes decantandas mirè manet disposita. Porro gratiæ
 huius origo, est illa ipsa quam antè dixi; at nihil hic est quod dolorem aut
 pœnam inferat, neque etiam illa Deo fruendi desideria, pœnosa & gra-
 uia sunt. Atq; hoc est, quod anima frequèntius sentire solet. Nihil quoq;
 hic quod timendum sit, subesse mihi videtur, idque ob aliquas earum,
 quas dixi, rationes; sed tantùm opera danda, vt gratia hæc cum magna
 gratiarum actione admittatur, & recipiatur.

CAPVT III.

DE EADEM MATERIA AGERE PERGIT, ET OSTENDIT,
quomodo animam Deus, cum ei placuerit, alloquatur. simul admonet, quomodo in hos
nos gereere debeamus, ac ne iudicij proprij ductum sequamur. Adhæc aliquas
assignat notas, è quibus dignoscatur num illusio sit, vel non
fit. Caput hoc lectu vtilissimum est.

Alium præterea animæ excitandæ modum Deus vsurpare solet; qui
 licet aliquo modo maior quàm priores illæ gratia videatur, maiori
 tamen fieri potest vt sit periculo expositus. Atque ideo huic expo-
 nendo paululum immorabor. Sunt videlicet quædam Dei ad animam
 alloquia: quæ multifaria ac diuersa sunt: etenim horum alia de foris ve-
 nire videntur, alia ab intimo animæ penetrati, alia à superiore eius parte; *Varia Deū*
 alia denique ita ab exteriori parte veniunt, vt etiam auribus percipian- *ad animam*
 tur, quòd formata & articulata quædam vox esse videatur. Aliquando *alloquia.*
 imò & frequenter, potest solum esse phantasma, ac præsertim in ijs qui
 debili sunt imaginatione, vel notabiliter melancholici. De duplici hoc
 hominum genere non multum meo iudicio curandum est, etiam si se ta-
 le quid videre, audire, vel mente percipere asserant: neq; etiam turbandi
 inquietudine sunt, illis dicendo, hoc à diabolo prouenire; sed tamquam *Cum iis*
 infirmi atq; imbecilles audiendi, ita vt Præposita vel Confessarius, ad quæ *quos phan-*
 isthæc referent, illis dicere debeant, non esse id magnoperè curad: neq; *taisma ille-*
 enim id substantiale & pernecessarium ad Dei seruitium esse: plurimis *dit quomo-*
 quidem *do agendū.*

S.
Theresia

Opera

N. M.
166

quidem diabolum hac via imposuisse & decepsisse; foras non sic
euenturum, ad scilicet ipsum non contristandum aut affligendum. Si
ro ei dixerint, melancholiam id esse, nunquam id sibi periuadebit; im-
iurabit id se videre & audire, eo quod ei sic videatur. Id porro certum
lum esse ab oratione diuertendum, efficiendumque quam fieri potest
maximè, vt hæc pro nihilo reputet, & parui faciat. Solet enim caritas
mon per animas has ita malè affectas & imbecilles, rem tuam non
diocriter facere, si non vt iqlis noceat, saltem vt alijs. In id genus
semper est quod timeamus, donec spiritus plene cognoscatur. Qu-
moneo, semper consultius esse, iam tum in principio ei resistere, eum
reijcere. Si enim à Deo sit, magis ad proficiendum & progrediendum
uabit, atq; vbi probatus fuerit, potius ad augeatur. Id ita se habet, vbi
dum tamen, ne anima multum angustietur, aut inquietetur; nam
plus non potest.

*Alloquia
omni vel à
Deo, vel à
dæmone, vel
ab imagi-
natione ori-
ri possunt.*

*Quando
omnis allo-
cutio vt bo-
na habenda.*

*Deus loqui
tur simul
operatur.*

Nunc igitur, vt ad ea quæ dicebam, Dei ad animam alloquia
tar, possunt ea, cuiuscumque etiam sunt modi ex ijs quos supra dicitur
mus, tum à Deo, tum à cæcò dæmone, tum vero à propria imaginatione
ortum habere. Siquidem potuero, quædam Deo fauente, signa & com-
depromam, è quibus hæc alioquin eorum differentias, ac quando
periculum includant, dignoscatis: quod inter eos qui orationi dant
sunt, non pauca sunt animæ, quæ huiusmodi allocutiones percipi-
velim autem, carissima, vt male vos agere non putetis, in illis fidei
rogando, aut etiam adhibendo. Cum ergo solum vestri causa eæ
vos nimirum consolandas, aut defectuum vestrorum commonefici-
das, loquatur quicumque voluerit, vel etiam phantastica allocutio
parum refert. Vnius verò rei vos admonéo, videlicet, ne, etiam si a
Deo veniant, propterea vos meliores esse credatis: cum & Pharisæo-
pius Dominus sit allocutus. Omne porro rei huius bonum fructus
co, vt aliquis ex hisce alloquijs percipiatur fructus. Omnem verò
cutionem, quæ sacris Litteris per omnia conformis, & respondens
fit, non pluris facitote, quàm si ex diaboli ipsius ore audissetis. Licet
eæ à vestra debili imaginatione proculsa sint, nihilominus vt
quædam circa res fidei habenda: vnde semper eis resistatis oportet,
à vobis recedant & euanescant: euanescent verò haud dubie quod
rum virium habeant.

Vt autem iterum ad id quod initio dicebamus redeamus, hæc
interiore, siue de superiore, siue de exteriori parte alloquia veniant
impedit hoc, quo minùs à Deo proficiantur. Certiores porro quæ
haberi possunt notæ, meo iudicio, sunt istæ. Prima, ac præ cæteris
dominium & potestas illa quam ipse secum fert, quod scilicet loquatur

simul & operetur. Clarius me explicabo. Versatur, verbi gratiã, anima quædam in omni tribulatione, angustia, & pressurâ interioris, quam dixi genere; intellectus adhuc illi penitus obscuratus est, magnaque eã occupat ariditas! & ecce, vel vnica harum allocutione, exempli gratiã solum dicendo. *Noli affligi*, mox omnis pressura discutitur, planè introrsum tranquillatur, summaque vndiquaque luce perfunditur; adeò vt omnis illa pœna, quam ei (vt quidem videbatur) non mundus vniuersus, neque quidquid doctorum hominum est, si ad rationes, ob quas non doleret, ei proponendas conuenissent, eximere ac dimouere, quantumcumque demum ad id contenderent, potuissent, in momento euanescat, & afflictio illa prorsus cesset. Multum deinde affligitur, quòd Confessarius & alij nonnulli, ei dixerint, spiritum Satanæ esse, à quo ipsa dirigitur; vnde ipsa penitus consternata, ingenti timore percellitur, & ecce, vel vnico verbo quod ei dicatur, *Ego sum, noli timere*, in momento fugit omnis afflictio, & ingenti consolatione in animo perfusa, prorsus serenatur, adeò vt nullus tanta sibi futurus videatur eloquentia, qui, vt aliud id esse credat, sibi persuadere possit. Denique ob grauiã quædam negotia valde anxia & afflictã est, quòd quis eorum sit futurus euentus, ignoret; audit sibi dicentem, vt quiescat & tranquilla sit, etenim felicem vniuersa successum habitura; vnde valde certa ac secunda redditur, nullamque exinde anxietatem sentit. Atque ita de alijs plurimis id genus rebus.

Altera nota & signum est, insignis quædam in anima remanens quies, deuota pacificaque mentis recollectio, mira quæque ad Dei laudes celebrandas alacritas & dispositio. Si, *ô DOMINE IESV*, vel vnicum verbum à te per aliquem seruorum tuorum, (vt quidem dicitur: nã ea quæ in hac mansione dicuntur, si non Dominus ipse, Angelum saltem aliquem proferre verisimile est) nunciari & proferri iussum tantam vim habeat, qualem ergo habebit id in anima, quæ per amorem tibi vnita est, & cui tu? Tertia est, quòd verba hæc diu memoriæ inhæreant, nec facile elabuntur, quædam etiam numquam, sicuti solent verba quæ hîc in terra ab hominibus vulgò audimus, effluere: quæ inquam ab hominibus audimus, quæ, licet etiam grauissima sint, & à viris eruditis prolata, adeò memoriæ tenaciter non inhaerent, nec ita firmiter ac facile, si quidem de rebus futuris sunt, creduntur, vt hæc: tanta quippe, post hæc audita, in animo manet certitudo, vt (quamuis in rebus, quæ valde impossibiles videntur, aliquod interdum ei quoad illas nihilominus dubium occurrat, futuræ nec sint, an secus, & in intellectu nonnihil quoad eas vacillet;) talis tamen in hac ipsa anima impressa est securitas & certitudo, vt in contrariam opinionem prorsus abduci nequeat, etsi omnia euidenter in contrarium ferri & procedere videantur eius quod audiuit. Imò & anni in-

Inter Dei & hominum verba quod discrimen & illorum certitudo.

S. M. Teresa Opera.

h h

terdum

S.
Theresia

Opera

IN
VI
166

terdum aliquot labentur, cum hæc menti eius cogitatio in hæc ebit, sicut
ut alia Deus ad hoc media adinueniat, quæ homines non intelligunt, per
suumque tandem euenturum; vereque ita fit. Quamquam (vti supra dicitur)
interea multum patitur, cum tam multa eius videt obstacula & impedimen-
ta: quod enim operationes, quas habuit tum cum illam vocem percipi-
ebat, nec non certitudo quæ exinde illi mansit, quod Deus sit qui lo-
quitur, iam præterierint, hinc istiusmodi dubitationes iam locum ha-
bere incipiunt, atque ipsa cogitare, an, quod audiit; non à deo, pro
fectum sit, aut ab imaginatione. At nullatenus dubitat tum cum illi
alloquia percipit; quin imò pro hac veritate tuenda, parata esset mori
opperere. Sed (vti dixi) quid diabolus per omnes has imaginationes
phantasmata, quæ haud dubiè ipse suggerit quo animam affligat, de-
met; præsertim si negotium sit huiusmodi, quod ipse, si quidem in
cognitioni semel mandetur, maximopere ad animarum bonum labentem
profuturum nouit; vel opera sint huiusmodi, quæ Dei obsequi & cui
non faciet saltè fidem non nihil imminuit: etenim non modicè de-
est, non credere, Deū ad opera, quæ noster intellectus non comprehendit
nec assequitur, patranda potentè esse. Tamen non obstantibus omnibus
hiscæ conflictibus, licet etiam nō desint qui continuo animæ illi suggerunt,
nec non nisi ineptias & inanias esse (Confessarios intelligit, in quibus
quibuscumque similia tractantur) quanto scilicet etiam malos successus
videat, è quibus intelligat ac videat, re minimè implendam; manet ipsa
hilominus scintilla quædam (nescio vnde proueniens) tam viuæ certitudi-
spei de euentu, vt, etiam si reliquæ spes omnes emorerentur, adiuuante
posset, etiam si veller, hæc securitatis scintilla non manere viuæ. Ac
quemadmodum ante dixi, verbum Domini adimpletur, adeoque
anima hilaris & læta manet, vt Maiestatè illius perpetuo & ingiter
nificare veller: imo magis gaudet, quod adimpletū videat id quod de
dictum erat, quàm opere ac re ipsa, quamuis etiam id multū eius in-
terdum

*Vnde ani-
ma de diui-
nis alloquijs
dubitans in-
cipiat.*

*Anima post
Dei allo-
quium de o-
nibus sus-
cipiat.*

*Cur anima
magnifica
sint, à Deo
effectum
sortiri.*

Nescio vnde veniat, vel quid in causa sit, quod anima tantis
verba hæc suum effectum sortiri, & verum euentum habere: vt credat
tam illi graue futurum, si ipsamet aliquo in mendacio deprehenderetur
tamquàm si ipsa quid amplius in hoc præstare posset; quia non aliud dicitur
quàm quod ipsi dicitur. Quidam hæc identidem Ionæ Prophetæ, cum in
moria versabat, dum se. is verebatur, ne Ninive subuerteretur. Vnde
hic spiritus Dei, hanc certè fidelitatem illi præstemus æquum est, ut
desideremus, ne vt falsus habeatur, cū ipse summa & suprema sit veritas.
Vnde non potest anima non singulare sentire gaudium, quando, post
flexus & reflexus, longasq; ambages & in rebus difficillimis, illud

pletū videt; & licet ipsimet magni inde secuturi sint labores & molestia, eos tamen perferre mauult, quam, vt non fiat, quod ab ipso Domino sibi dictum, ita pro certo habet.

Non omnes, fortassis, hanc infirmitatē, si modo dicēda sit infirmitas, (non enim istiusmodi quid tamquam malum condemnare possum) habebunt. Si verò ab imaginatione allocutio hęc causata sit, nullam harum notarum habebit, nullam inquam certitudinem, nullam pacem, nullum gustum internum. Excepto, quòd contingere posset (& scio ita etiam quibusdam tametsi in oratione quietis, ac spiritali somno multum absorptis accidisse) nonnullos tam debilis complexionis & imaginationis esse (vel nescio quid aliud in causa sit) vt in magna hac sui refectione, de facto & reuera ita sui impotes sint, & extra se, vt exterius nihil sentiāt, sensusque ipsorum omnes vsque adeò soporati sint, vt, sicuti aliquis qui dormit, (& forsitan etiam nonnisi dormiunt) velut in somnio ea sibi dici, quin & aliqua se videre, eaque diuinitus venire sibi persuadeant. Sed deum, hęc non alios post se effectus relinquunt, quam somnia solent.

Fieri etiam posset, vt, cum affectuosius intensoque desiderio aliquid à Domino petunt, audire sibi videantur postulata ipsis concedi. Et sanè id non rarò contingit. At qui magnam locutionum diuinarum experientiam habuerit, nò facillè hic, meà quidem sententiā, decipi poterit. Ab imaginatione verò & diaboli technis multū est quod timeamus, at, si eæ quas suprā dixi, notæ ac characteres appareant, certi esse possumus, hoc nonnisi à Deo prouenire; nò ita tamen, vt, si, quod nobis dicitur, grauis momenti res sit, & per nos ipsos executioni mādari debeat, aut eò tertij cuiuspiam negotia ipsa spectet, numquam, nisi Confessario, qui doctus, circumspēctus, & Dei famulus sit, consulto; ipsam opere exequamur, aut intra cogitationem ac cerebrum admittamus, quantumlibet eā clarè intelligamus, & manifestè videam⁹ à Deo prouenire. Sic namq; vt faciam⁹ Maiestas ipsius vult; & quod ipse iubet, nullaten⁹ par est obseruare negligamus, cū ipse mandarit, vt Confessariū, velut suū vicariū, habeamus: vt hęc ipsius vocē & verbum esse, nullū est dubiū. Hęc porro verba ad nos animandos & corroborādos maximopere conferunt; siquidē res & negotiū suscipiendū, difficile sit; quinimò Dñs ipse cū sic ei visum fuerit ac placuerit, ipsimet eumq; credere faciet, id à spiritu suo proficisci; sin minus, ad ampli⁹ & vlteriùs nò tenemur. Etenim summo cū periculo coniunctū existimo, aliud præterquam quod monui faciendum, facere, & propriū quoad hoc iudiciū & ductum sequi: vnde vos, Domini nostri Iesu Christi nomine, admoneo, carissimæ, videatis, ne hoc vniquam vobis eueuiat.

Alius præterea modus est, quo ad animā Deus loqui solet: quē equidē (quantum ex eius parte est) valdè certum esse existimo; quin nimirum

hh 2

sic

*Allocutio i.
maginaria
quomodo
fiat.*

*Confessarij
monitijs au-
scultandū.*

S.
Theresia

Opera
N. VI
17

Locutio Dei ad animam cum visione intellectuali.

fit cum aliqua visione intellectuali, de qua postea loquar, quod in
ma animae parte fiat. Tam aperte porro & clarè, animè suę auribus illa
verba, & ipsummet Dominum ita secretò sibi loquentem, se audire
tat; vñ hic ipse ea audiendi modus, accedentibus etiam operationibus
quas hæc ipsa visio operatur, securam ac certam eam faciat, nullum
bulo hic posse locum esse. Magnos quippe post se relinquit effectus
hoc credibile faciant: saltem certa & secura esse potest, quòd id ad
ginatione minimè procedat: & si quidem reflexioni & aduertenti
locus, semper hanc quoad hoc habere securitatem potest: idque ob
ce rationes. Primò, quia in ipsa locutionis claritate, ab imaginaria
cutione diuina certè differt: ita namque hæc clara est, vt, si vel
labam eius quod inaudit, deesse contigerit, statim illius ei in
uentiã ac sensu. In imaginaria verò & phantastica nec iocutio ipsa
clara, nec verba adedò distincta, sed velut quid ex parte formiatum
cundò, quia in diuina sæpè ne cogitabatur quidem de eo quod
(dicere volo, id improuisò & derrepente fieri) imò etiam aliqua
terea dum cum alijs tractatur & agitur, quin & respondetur per
id quod citissimè per cogitationem transit, aut ad id quod tam
gitatum est; sæpè quoque in rebus quas numquam meminit an
sent, aut reuera semel essent: vnde eas imaginatio fabricasse non
quò anima deciperetur, sibi proponendo & fingendo id, quod
vel desiderarat, vel petierat, imò quod ne quidem ad illius notitiam
uenerat. Tertiò, quia diuina locutio est perinde, ac dum quis de
ipsemet audit; imaginaria verò, quasi dum quis sibi paulatim
componit id quod sibi ab alijs dici vult. Quartò, quia ipsamet
triusque valdè inter se differunt; nam in diuina, vno solum au
comprehenduntur: quod noster intellectus tam citò ac facile ad
re non posset. Quintò, quia sæpè vnà cum verbis (idque modo
quem ipsa non possem exponere) multo plura nobis sine verbis
cantur, quàm verba ipsa per se sonent ac significant. De hoc autem
ligendi audiendive modo alio in loco pluribus tractabo; quia res
modum delicata, & ad Deum dilaudandum maximopere con
Nam circa hunc loquendi modum, eiusque distinctiones, multi
dum anxij fuere; & inter ceteros vna, cui id quod dico contigit
alijs tales, esse minimè dubito) quæ seipsam huiusmodi in ne
quaquam intelligere poterat, scio tamen valdè illam attentè &
ad hoc aduertisse, quod frequenter hanc illi Dominus gratiam
bat. Maximè autem dubitabat, circa hoc: annon scilicet iam in
cipio ab imaginatione delusa fuisset: nam num à diabolo id

Locutio imaginaria quomodo ab intellectuali differat.

citius ac facilius intelligi & percipi potest: esto tam multæ & tam subtiles eius sint versutia, vt spiritum lucis facile ei sit ementiri; maximè autem (vt mihi quidem videtur) id faciet in verbis, ea admodum clarè & apertè proferendo, multum vt dubium maneat, quin tam bene ea intellecta sint, quàm si à spiritu veritatis prolata essent. At effectus, quos postea remanere dixi, imitari & mentiri non poterit, neue illam quam diximus in anima quietem lucemque relinquere, at inquietudinem potius ac perturbationem. Verum paruum, aut nullum, inferre animæ damnum potest, si ipsa sit humilis, & faciat quod faciendum monui, si, inquam, ad aliquid faciendum se nullatenus moueat, quid quid demum audiat. Si verò fauores & deliciae Domini sint, videat attentè, num ob eas se pluris aestimet; si autem, quo deliciosiora verba audit, eo maiorem sui confusionem non concipiat; spiritum Dei hunc non esse, sibi persuadeat. Certum namque est, cum spiritus Dei est, quo maiorem anima accipit gratiam, eò minoris se ipsam facere, ac demissius de se sentire, amplius verò peccatorum suorum meminisse, minùs autem de commodo & lucro proprio sollicitam esse; adhæc, voluntatem & memoriam magis intendere, vt solum Dei honorem & gloriam, omni de propria vtilitate & profectu cogitatione deposita, quærat; maiore denique cum sollicitudine ac timore ambulare, ne qua in re voluntas sua in obliquum ac sinisterum feratur; maiore item cum certitudine, quòd numquam id genus gratias, sed inferni supplicia potius, promeruerit. Dummodo hos effectus, quæcumque demum charismata & gratias anima in oratione habuerit, operentur; non est quòd consterneretur aut paueat, sed in Domini, qui fidelis est, nec permitret vt ipsam diabolus decipiat, misericordia confidat. quamquam consultum est, vt semper in timore & metu ambulet.

Is forsitan, quas Dominus per hanc viam non conducit, videbitur, tales animas posse ad ea verba quæ ipsis dicuntur, non auscultare; & cum intus sonant, ita sese posse exterius distrahere ac diuertere, vt ea non admittant; atque ita fiet, vt ab hisce periculis immunes sint. Quibus respondeo, id neutiquam in illarum potestate esse. De illis autem non loquor, quibus phantasia illudit; hæc enim iuuari possunt, dum quid tam intense non petent, vel à re ab imaginatione suggesta exequenda sibi cauebunt. At in diuina locutione anima non potest non auscultare: nam ipse qui hic loquitur spiritus, ita omnes alias cogitationes quiescere facit & sistit, & vt ad id quod ipse eis dicit reflectant; vt mihi quodammodo meliùs ac magis fieri posse videatur, (imò certò credam) vt quis, qui bene purgati & acuti est audirus, non perciperet & audiret aliquem de propinquo clara altaque sibi voce loquentem: fieri enim posset, vt hic ad

*Diabolus
quo modo
diuina locutiones
imitatur,
& quomodo
non.*

Effectus locutionis ac gratia diuina.

Non potest anima ad diuinas al-locutiones non auscultare.

S.
Theresiae

Opera

IN VI
166

verba dicentis non aduerteret, cogitatione ac mente alijs in rebus
fando. In eo vero, de quo hic agimus, prorsus id fieri nequit, nulla
enim aures quæ obturentur, nec in hominis potestate vilatenus
est, de alia re quàm de eo quod ei dicitur cogitare. Qui enim, ad peti-
nem Iosue solis cursum inhibere potuit, etiam animæ potentias ad
cultares, atque omnia interiora eius sistere potest. liquido ut animus
spiciat, longè se maiorem ac potentiozem Dominum castello huius
minari; quod haud dubiè magnam in ipsa deuotionem & humilitatis
studium excitat. Nullatenus ut se opponere & resistere valeat. Dicitur
porro Maiestas nobis concedat, ut illi soli, placere studeamus, atque
suprà dixi, nostri ipsorum obliuiscamur, ac curam deponamus. Amen.
Det ipse quoque, ut in ijs, quæ declarare mihi propositum fuit, expe-
dis scopum tetigerim, eaque in documentum & consilium cedant
qui his opus habebunt.

CAPVT IV.

QUOMODO DEVS IN ORATIONE ANIMAM SUSPENDIT
per raptum, exstasim, & excessum (quæ mihi vnum quid esse videntur.) Opus
adhuc magno opus animo esse, ad magnas ab illius Maiestate
gratias recipiendas.

QVam, quæso, in omnibus illis quos dixi, & alijs qui dicti non sunt
laboribus & pœnis, habere quietem miser papiliunculus poterit
omnia verò eò tendunt, ut intensius sponso suo fruendi desiderium
cipiat. Illius porro Maiestas, imbecillitatis nostræ probè confecta
hæc, aliaque id genus plurima, animam paulatim disponit & habet
efficit, quò tandem in animum inducat & audeat, tam potentis
mino coniungere, eumque in sponsum deligere. Risiim forsan
moueat quòd hoc dicam, & ineptum id ac stultum videatur. vnaque
enim vestrum, animo nequaquam ad hoc opus esse arbitrabitur: aut
que nullam mulierem, quantumuis vilem & abiectæ sortis, non
tissimam fore, & animum non habituram, ad Regem aliquem
hoc is offerat, in sponsum admittendum. Sic quidem se rem habere
do in Rege terreno, sed ad Regem cælestem desponsandum, maiore
nè opus esse animo vobis dico, quàm putetis. Sumus enim natura
tam grande negotium aggrediendum, nimis quàm meticolose & ad
animi; mihi que ut certissimum persuadeo, nisi Deus id, quod hic pro-
puum & caput est, tribuat, quantumcumque id in bonum uocet
commodum cedere, videatis, id nos aggredi minimè ausuras. Atque
iam videbitis, quid non Maiestas illius, ad hæc sponsalia ratifi-
cabit: quæ quidem tunc ratificari existimo, quando dat raptus, tunc

Ad Deum
in sponsum
capiendum
anima opus
est.